

ќе да спие

можеш да
дојдеш

да не одиш

**'Da' in Macedonian:
Conjunction and/or
particle**

да јадеш!

треба да учиш

Boban Karapejovski
Marija Pandeva

Defining the terms

- A construction is a conventional schema for creating or motivating well-formed expressions in which there is at least one open slot that can be filled by one of several expressions belonging to the same form-class. (Haspelmath 2023)

VP = {(Xv) [da (Yv)]}

The da-construction can be called optative-subjunctive, subjunctive, conjunctive. It is usually used with verbs in present tense, in aorist or in imperfect. It is used with modal and temporal (inchoative, terminative) verbs, with some moods as well as in dependent clauses. When in an independent position, with the da-construction we express wishes, commands, and it can also be found in curses and blessings. (Минова-Ѓуркова 2000)

Etymology of 'da'

- * Indo-European pronominal *do- (or its variant *to-)
- * *d/(t)ōd, an ablativ form which appears in the Imperative II
- * descendant of the Indo-European root *dō-, probably the adverbialized instrumental singular *dō
- *Old Church Slavonic form for 2 and 3 person Imperative from the verb dati (*dadjъ)

- Is *da* a modal operator?

* Does the modal operator *da* serve as a conjunction to connect multiple predicates in a single proposition?

* Is *da* a modal operator/particle because it does not only connect but is also contributes to the propositional content, even if it's only a part of its so-called upgrade of the content (modality as an upgrade to the proposition)?

$$S = M \{T/L [p(a_1, a_2, a_3...)]\}$$

M = modal component

T = temporal component

L = local component

p = the constitutive predicate

a₁, a₂, a₃... = the arguments of the said predicate

the breaks = the hierarchy of the relations and their terms.

(1) Може да дојдеме кај вас.
We can come at your house

M is a part of p, and the indicator for the modality is da)

Factivity vs nonfactivity

(2) Конечно успеав **да заспијам**

без апчиња. = заспав

I finally got to fall asleep. = I fell
asleep

(3) Можеби вечерва ќе успеам **да**
заспијам без апчиња.

Maybe tonight I will get to fall asleep.

(4) Стигнав навреме **да одам на**
предавањето.

I made it on time to attend the lesson.

(5) Се надевам дека ќе стигнам
навреме **да одам на предавањето.**

I hope to make it on time to attend
the lesson.

(2) Конечно успеав **да заспијам**
без апчиња. = заспава

I finally got to fall asleep. = I fell
asleep

(3) Можеби вечерва ќе успеам **да**
заспијам без апчиња.

Maybe tonight I will get to fall asleep.

(4) Стигнав навреме **да одам на предавањето.**

I made it on time to attend the lesson.

(5) Се надевам дека ќе стигнам навреме **да одам на предавањето.**

I hope to make it on time to attend the lesson.

Independent da-construction

The da-constructions which appear without a superordinate predicate covers a wide range of subjunctive moods: optative, hortative, prohibitive, presumptive...

Optative mood

(6) Да дојде утре!

I want/ I can't wait for tomorrow to come!

(7) „Да живее слатката слобода. Да живее Револуцијата.“ (Чинго, Голема вода)

Long live the sweet freedom! Long live the Revolution!

In the direct speech:

(8) Да дојдеш веднаш!

(9) Ајде да јадеш, Костадине... Да каснеш, да се поткрепиш... (Антон Панов, Печалбари)

Imperatives and optatives

(10) Дојди веднаш!

Come here now!

(11) Јади супа!

Eat soup!

All of these examples can be transformed with the verb 'saka' (to want), or some other modal verb (treba, mora). When reconstructing the preposition we can transform these sentences into:

(12) Сакам да дојдеш веднаш!

I want you to come now!

(13) Треба да јадеш супа!

You should eat soup!

Imperatives and hortatives

(14) Ај/Ајде да одиме!

Let's go!

(15) Ај/ Ајде да учиме!

Let's study!

Prohibitive mood

(16) Немој да одиш таму!
Don't go there!

(17) Да не одиш таму!
Don't go there!

(18) Филипче: Да не се излегува од дома ако се нема потреба, ситуацијата е крајно сериозна!
(Фокус, 2017)

Filipce: Don't leave the house unless it's necessary, the situation is very serious.

(19) Да не се пропушти шансата за европската интеграција.

The chance for European integration shouldn't be missed.

The *da ne* case

(20) Да не одиш таму?
Are you going there?

Apprehensive-epistemic *da ne* clauses

(21) Влегол кај баба дома да се сокрие, да не го убијат (Фокус, 2017)

He entered an older womans' home in order not to be killed.

(22) Жителите на босанскиот град Мостар спасуваа Американец да не се удави. (Фактор, 2022)

The habitatants of the Bosnian city Mostar were saving an American so he would not drown.

Presumptive mood

(23) Ќе да имаше едно осумнаесет години.
(В. Малески)

I guess (s)he was about 18 years old.

(24) Всушност, ако има некаде ноќ, тогаш
таа и ќе да е најмногу во тој полн, низок
зимен месец. (Симон Дракул)

Actually, if somewhere there is night,
then she would be at most in that full,
low winter night.

(25) Значи не ќе да сум сосема сам. Со мене
пак идат мртвите. (Андреевски, Пиреј)

I guess I am not all alone. The dead are
coming with me.

maybe (probably) A has/posses feature B

(26) Болно леже лудо ќе да умре,
никој нема од родум да дојде, (Македонски
народни песни од Мариово, 1955)

(27) К'т ќе да идеш, бате
Коле,
к'т ќе да идеш, Никола,
к'т ќе да идеш за на печалба,
(Бабам бабам Битола, 1969)

(28) Do të shkoj në Oher.

Da as a "conjunction "

(29) Ми рече да дојдам. '(S)He told me to come',

(30) *Ми рече дека дојдам.

(31) Ми рече дека треба да дојдам.
'(S)He told me that I should come'

Translating *da* in the Slavic languages

(32) Тука ми го натоварија, точно тоа сакав и да ви раскажам. (1980: 12)

(33) Именно там мне его повесили на шею, об этом я и хотел рассказать. (2007: 13)

(34) Ondje mi ga natovariše, i upravo to vam htjedoh ispričati. (2019: 5)

(35) Овде су ми га натоварили, то сам баш и хтео да вам испричам. (1973: 16)

(36) Сакаше да го остават таму, на глувците. (1980: 129)

(37) Он хотел, чтобы его оставили мышам. (2005: 120)

(38) Htio je da ga ostave ondje, miševima. (2019: 68)

(39) Желео је да га оставе тамо, мишевима. (1973:135)

Da in the final clauses

(40) Дојде за да ме види.

(41) Дојде бидејќи сакаше
да ме види.

Da in the non-final clauses

(42) Доволно си зрел за да сфатиш дека нема
семејство без тајна

(43) Доволно си зрел, така што можеш да
сфатиш дека нема семејство без тајна.

(44) Толку си зрел што можеш да сфатиш дека
нема семејство без тајна.

Subjunctive relatives

X wants to acquire/find Y such that Y does something (for X)

(42) Барам човек да работи во кујна.

Барам човек што ќе
работи во кујна.

(43) Busco chica que me enseñe la lengua
inglesa.

Барам девојка да ме учи англиски.

(44) Busco hombre que me ayude.

Барам човек да ми помогне.

Conclusion

Da in the Macedonian language is a particle/modal operator, as it always carries a modal meaning.

ќе да спие

можеш да
дојдеш

да не одиш

**'Da' in Macedonian:
Conjunction and/or
particle**

да јадеш!

треба да учиш

Boban Karapejovski
Marija Pandeva